

DIALOG OG DANNEELSE

1.g 2023/24

Forord

I Akademiet for Dialog og Dannelse vil vi her på GHG trække på principperne for den filosofiske dialog og herigennem understøtte STX-uddannelsens dannelsesmæssige spor i uddannelsen af vores elever.

Vi vil gennem Akademiet for Dialog og Dannelse sikre, at vores elever får kendskab til den gode dialog og refleksion, som sigter særligt på understøttelse af fællesskab, motivation og elevens alsidige udvikling, som vi mener hører til i at udvikle sig som menneske.

På det konkrete plan vil vi gennem Dialog og Dannelse træne eleverne i at reflektere og indgå i flerstemmig dialog ved at stille filosofiske spørgsmål. I praksis betyder det, at vi vil understøtte eleverne i at formulere deres tanker sammen med andre, at lytte til andres ideer og i fællesskab udforske, hvad og hvordan vi tænker om verden, hverdagen og det at være i forhold til andre mennesker.

I vores beskrivelse af Dialog og Dannelsesprojektet samt i de forskellige cases er vi i høj grad inspireret af Caroline Schaffalitzky fra SDU og dialogmaterialet til udgivelsen 'Filosofiske dialoger om FN's Verdensmål', (Nielsen, A. og Schaffalitzky, C, 2021).

Indhold

Det Dialogiske Klasserum og Filosofiske Spørgsmål	4
De formelle rammer	6
.....	
Modulerne (cases)	
.....	
Modul 1: Sten-kniv	8
Modul 2: Pizzaen	10
Modul 3: Valg	12
.....	
Modul 4: Naturlighed	
.....	
Modul 4.1: Bæredygtighed	14
Modul 4.2: Krop	16
.....	
Modul 5: Ung i skolen	
.....	
Modul 5.1: Mobiler	18
Modul 5.2: Alkoholkultur og Ungdom	19
.....	
Modul 6: Ethiske dilemmaer	
.....	
Modul 6.1: Kirurgen	21
Modul 6.2: Blod	22
.....	
.....	

Det Dialogiske Klasserum og Filosofiske Spørgsmål

Hvordan skabe et dialogisk klasserum?

At skabe et dialogisk klasserum betyder ikke, at man skal omlægge al sin undervisning til dialogiske klassesamtaler, men blot at man skal finde områder og tidspunkter, hvor der kan skabes rum for at træne det dialogiske, som fx i Dialog- og Dannelse-modulerne.

Det kræver en reel indsats at arbejde kvalificeret med klassedialog. Der kan være nogle rent praktiske ting, man kan gøre for at understøtte det dialogiske, fx ved at anbringe eleverne på stole i en cirkel og indføre en talebold, dvs. en bold eller andet, som man giver til den, der taler. Det er lettere at føre en fælles samtale, hvis alle kan se og høre hinanden, og hvis der er et frit rum i midten, hvor genstande, noter eller lignende kan fungere som fokuspunkt. Derfor anbefales en opstilling af stole i en åben cirkel eller halvcirkel.

Fysiske og sociale rammer

Det er vigtigt at have nogle klare rammer og regler for dialogen, som understøtter det fælles. Det er fx altid en god idé at lade eleverne tale sammen (måske blot ét minut) i par eller små grupper, inden man tager en plenumdiskussion om et spørgsmål.

Et andet nyttigt tip er at bede eleverne om ikke at række hånden op, når andre taler, men at vente til de er færdige. Det retter fokus mod den, der taler, således at vedkommende oplever at blive lyttet til og dermed får mere ro til at formulere sine tanker.

Facilitatorrollen

En afgørende faktor for succes med klassedialog er, at underviseren accepterer en rolle som facilitator frem for en klassisk lærerrolle. Facilitator skal understøtte gruppens dialog, men samtidig sikre retning og kvalitet.

Den gode facilitator skal undlade at indtage rollen som autoritet og styre dialogens indhold og retning, men samtidig skal facilitator sikre en rammesætning, der forhindrer, at dialogen ender i usammenhængende snak uden fremdrift.

Facilitator skal undlade at være part i diskussionen og holde sig så neutral som mulig. At være 'usynlig' på denne måde kan være med til at undgå autoritetsrollen og elevernes præstationsfokus.

Tilsvarende kan man med fordel undlade at give eleverne korrekthedsfeedback (som fx "God pointe, du har dér!") når eleverne deltager i dialogen, men i stedet blot fx sige "tak" og give ordet videre.

Det filosofiske spørgsmål og spørgeteknik

Som facilitator skal man være opmærksom på måden, man stiller spørgsmål på. Det gælder både indledningsspørgsmål, som sætter gang i dialogen, og de opfølgende spørgsmål til elever, der har bidraget.

Åbne spørgsmål er gode, når man vil invitere til dialog. Dvs. spørgsmål som er indholdsmæssigt åbne.

De åbne spørgsmål skal dog helst formuleres som grammatisk lukkede spørgsmål, der kan besvares med "ja" eller "nej", fordi de er nemmere at forholde sig til i dialogen end dem, som er formuleret som grammatisk åbne. Et eksempel er "Er aktiv dødshjælp moralsk ok?".

Når en elev har budt ind på et indledningsspørgsmål med et "ja", "nej" eller "både/og", kan man stille det oplagte, opfølgende spørgsmål: "Hvorfor?". Det viser eleverne, at de kan byde ind med alle deres tanker og ideer, så længe de er villige til at give en begrundelse. Det kan udvides med "Kan du sige lidt mere om det?" eller "Kan du give et eksempel?" afhængigt af, hvad der giver mening i konteksten.

De formelle rammer

En session: 35 – 45 minutter

Regler for dialogen: Præsenteres før den indledende fokusøvelse og repeteres igen efter denne. Reglerne skrives på tavlen.

1. Man må kun tale, hvis man har pingvinen.
2. Man markerer (dog ikke mens andre taler).
3. Man er stille, når facilitator rækker pingvinen i luften.
4. Man opfører sig respektfuldt.

1. Fokusøvelse

Sætter en klar og genkendelig ramme for fokus og åbenhed. Giver plads til alle og opmuntrer eleverne. Se dokumentet 'Fokusøvelser' på Intra.

2. Den filosofiske dialog

2.1 Cirkelform

Eleverne placeres på stole i en åben cirkel, så alle kan se hinanden.
Læreren står altid udenfor cirklen for at undgå at blive det fysiske midtpunkt.

2.2 Stimuli

Stimuli kan eksempelvis være en kort fortælling, der fører eleverne hen til det filosofiske spørgsmål. Den skal være engagerende men må ikke farve dialogen. Et andet eksempel på stimuli kan også være rekvisitter på gulvet fx billeder, ord mv.

2.3 Det filosofiske ankerspørgsmål

Det filosofiske ankerspørgsmål stilles, og der gives tid til **makkersnak**.

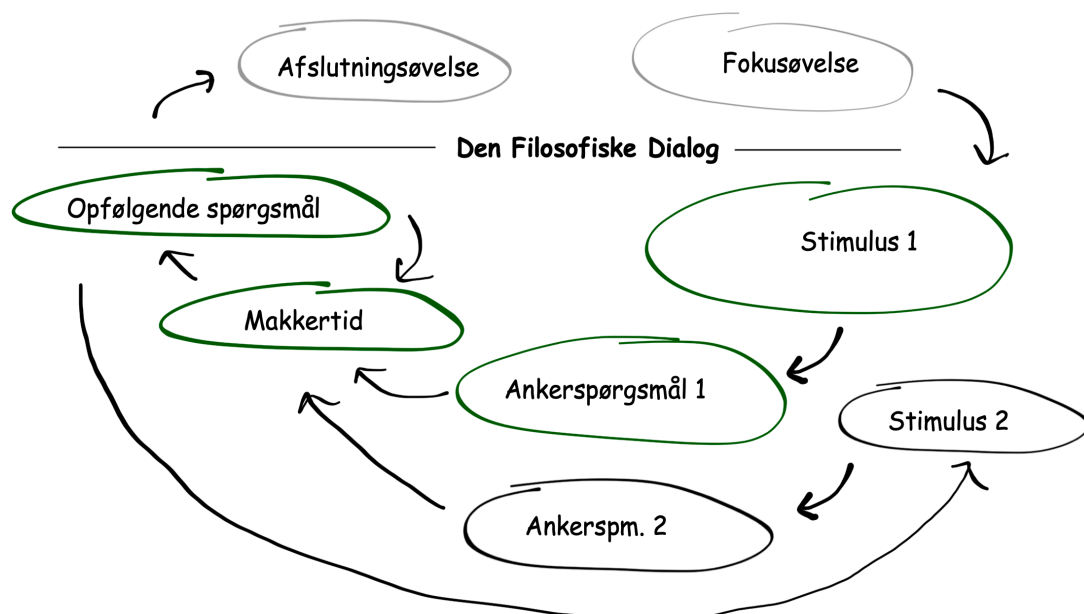
Ankerspørgsmålet gentages, og ideer høres i **plenumdialog**.

Bed altid om begrundelser: Vil du sige lidt mere om det? Kan du sige mere? Kan du uddybe [...]? Hvem ville være uenig i det, vi har sagt? Hvad ville vedkommende sige?

Stil **opfølgende spørgsmål** og gentag ankerspørgsmålet løbende, så dialogen holdes på sporet. Stilles et nyt ankerspørgsmål, gives der igen tid til makkersnak.

3. Afslutningsøvelse

Mental afspænding og en naturlig afrunding. Se dokumentet 'Afslutningsøvelser' på Intra.

Lærers rolle i den filosofiske dialog

- Overvej at gå bagved og ved siden af eleverne, så dialogens retning ændres.
- Stå ikke tæt på den elev, som taler.
- Hold dialogen i gang uden at styre retningen.
- Skab et trygt, ligeværdigt og magtneutralt rum.
- Sig så lidt som muligt selv. Vær kedelig.
- Giv eleverne mulighed for at gensvare, hvis en elev har kommenteret deres idé.
- Tilbyd taletid til elever, der ikke selv markerer.
- Giv ikke korrekthedsfeedback. Hold dig neutral, "ok" eller "tak".
- Understreg, at vi ikke kender det korrekte svar.
- Ved opstået diskussion, få temaet og ankerspørgsmålet i centrum igen.
- Gå ikke videre, før det aktuelle emne er udtømt.

Modul 1: Stenaldermanden

Indledende

Med denne case ønsker vi at guide eleverne frem mod en dialog knyttet til, hvornår begreber og ting eksisterer. Casen åbner en dialog om, hvornår og på hvilke betingelser et kendt objekt får sit navn.

Rekvisitter

- Pingvinen
- 6 ark med nøgleord
- Hacky sack

Kort introduktion til eleverne

Læreren giver eleverne en ganske kort introduktion til Dialog og Dannelse:

Dialog og Dannelse kan opfattes som et nyt fag fordelt på 6 halve moduler, hvor der vil blive arbejdet med filosofiske spørgsmål, som kan have relevans for elevernes hverdag. Eleverne skal herigennem forbedre deres evne til at indgå i en dialog, til at lytte, til at tænke og til at begrunde egne tanker. De skal gå bag om det, de umiddelbart tænker, og tænkning gennem dialog vil være omdrejningspunktet i alle modulerne.

Stimulus

Forhistorien læses højt af facilitator: En stenaldermand finder på en tur i landskabet en stor mammut, som netop er død. Mammутten repræsenterer masser af god mad, så stenaldermanden undersøger på alle mulige måder, hvordan han kan få noget af kødet med hjem. Det er dog forgæves, for han kan ikke komme igennem dyrets tykke hud med de bare næver.

Da han samme aften skal tænde et bål, skærer han sig på en skarp sten. I samme øjeblik slår det ham, at denne sten kan bruges til at skære med.

Næste dag går han tilbage til mammутten med den skarpe sten og begynder at skære dyret i stykker. Han vender tilbage til sin hule og begynder at lave flere skarpe sten, og samtidig finder han ud af, hvordan han kan forbedre dem. Til sidst giver han stenen et navn.

De 5 ark lægges på gulvet i kronologisk rækkefølge:

1. Skærer sig
2. Bruger
3. Forbedrer
4. Laver flere
5. Giver navn

Ankerspørgsmål

Hvornår bliver stenen til en kniv?

Makkertid

Eleverne snakker sammen i makkerpar, før læreren faciliterer dialogen i hele kredsen.

Ankerspørgsmålet gentages og plenumdialog igangsættes

Deltagerne inviteres til at begrunde og placere hacky sack'en på deres valg af ark.

Hacky sack'en flyttes rundt løbende af elever (eller lærer).

Der vendes tilbage til ankerspørgsmålet flere gange.

Opfølgende spørgsmål

- Er det navngivningen?
- Er det sproget, der bestemmer, hvilke objekter der er i verden?
- Eksisterer ting, idet de anvendes af nogen? Kan de eksistere uafhængigt af mennesket og menneskets bevidsthed og sprog?

Modul 2: Hvordan deler vi en pizza?

Indledende

Hvad er retfærdighed? Hvem har magten til at bestemme, hvad den retfærdige handling er?

Denne dialoggruppe åbner op for refleksion om, hvad der er retfærdigt, og hvem der har magten til at definere den retfærdige handling? Hvilken rolle spiller relationen til ens medmennesker, når det gælder om at afgøre, hvad der er retfærdigt?

Stimulus 1

Historien (del 1): Erik og Lukas er venner. En dag på vej hjem fra gymnasiet får de lyst til pizza. Erik har nogle penge, så de køber en pizza og tager den med hjem. Erik siger, at han vil have mest, for han har betalt.

Ankerspørgsmål 1

Skal Erik have mere pizza end Lukas?

Makkertid

Eleverne snakker sammen i makkerpar, før læreren faciliterer **dialogen i hele kredsen**.

Stimulus 2 Historien (del 2): En uge senere får Erik og Lukas igen lyst til pizza på vej hjem. De har ingen penge, men der er, hvad man skal bruge til at lave en pizza hjemme i Eriks hus. De ringer til deres ven Anders, som gerne vil komme over og hjælpe dem med at lave pizza. Da pizzaen er klar, siger Anders, at han skal have mest, fordi han har lavet det meste af arbejdet.

Ankerspørgsmål 2

Skal Anders have det meste af pizzaen?

Makkertid og efterfølgende plenumdialog

Stimulus 3 Historien (del 3): Pludselig kommer Eriks nabo, Mette, ind. Hun siger, at hun er vildt sulten og spørger, om de har noget mad. De siger, at de kun har en pizza. Mette spørger, om hun ikke må få noget af den.

Ankerspørgsmål 3

Skal de give Mette et stykke af pizzaen?

Makkertid og efterfølgende plenumdialog

Stimulus 4 Historien (del 4): Da de skal til at dele pizzaen, kommer Cecilie fra deres klasse ind og ser trist ud.

"Må jeg ikke nok få et stykke pizza", siger hun.

Vennerne ved, at hun bor alene og ofte mangler penge sidst på måneden.

Vennerne bliver uenige om, hvad de skal gøre.

Ankerspørgsmål 4

Skal de give noget pizza til Cecilie?

Makkertid

Stimulus 5: Supplerende Historien (del 5): Eriks far kommer hjem fra en hård arbejdsdag. Han er meget sulten. Han råber hej og går direkte i flæsket på pizzaen. Han går ind i stuen og smider sig i sofaen med pizzaen i munden.

Ankerspørgsmål 5

Har Eriks far ret til at snuppe et stykke pizza? Hvad kunne retfærdiggøre det?

(Eriks far betaler husly, åbner sit hjem, har betalt for ingredienserne til pizzaen, mm.)

Makkertid og efterfølgende plenumdialog

Modul 3: Har mennesket et frit valg?

Indledende

Har mennesket et frit valg, eller er det styret af ydre omstændigheder?

I denne dialoggruppe er der lagt op til refleksion og dialog over menneskets muligheder for at vælge frit. Hvilke ting i vores liv vælger vi selv, og hvilke valg er ikke reelle valg, men derimod ting, der er styret af ydre omstændigheder?

Dialogen vil stille spørgsmål ved forestillingen om, at vi har en fri vilje og dermed også selv er ansvarlige for vores handlinger. Hvilke dele af vores liv kan vi selv bestemme over, og i hvilke situationer er vi styret af ydre faktorer, som fx miljø, opdragelse, instinkter etc.

Rekvisitter

Udsagn til pararbejdet skrives på papirark:

- At være voksen
- At blive student
- At kede sig
- At være doven
- At være smuk
- At kunne lide matematik
- At være god til matematik
- At se lyst på tingene
- At være sjov
- At give op
- At tilgive nogen

Stimulus

Hvert makkerpar får et udsagn (flere kan godt have samme udsagn).

På gulvet ligger to ark. Det ene ark har teksten '**Et valg**', det andet har teksten '**Ikke et valg**'.

Makkertid

Makkerparret skal nu afgøre, om deres udsagn er noget, man vælger, eller noget man ikke vælger.

Plenumdialog

Makkerparrene skiftes til at læse op, hvad der står på deres papir og lægge det på gulvet enten ved '**Et valg**' eller ved '**Ikke et valg**'. Makkerparrene begrundes.

Deltagerne inviteres herefter til at begrunde, stille spørgsmål og kommentere.

Ankerspørgsmål

Kan mennesket vælge frit?

Opfølgende spørgsmål

- Er jeres udsagn (på arket) noget man vælger, eller noget man ikke vælger? Hvorfor?
- Har man altid et valg?
- Har man aldrig et valg?
- Hvad er et valg?
- Hvad er et ikke-valg?

Modul 4.1: Naturlighed og bæredygtighed

Indledende

Denne aktivitet er et eksempel på, hvordan man kan åbne en refleksion og dialog om "naturlighed". Dialogen vil udover begrebet naturlighed formentlig give mulighed for at tale om begreber som forbrug, produktion, bæredygtighed, miljø, forarbejdning, sundhed, natur/kultur mv.

I dette dialog-forum kan man med fordel undlade at indlede med en historie. Eleverne skal i dagens dialogforum argumentere for, hvad den mest naturlige fødevare er ud fra forskellige billeder. Her er det vigtigt, at de ud fra egne forestillinger om, hvad naturlighed i fx vores kultur er, driver dialogen frem.

Rekvisitter

Fire billeder:

- En bakke jordbær i november
- Et glas mælk
- Ristede melorme
- En pakke med hakket grøntsagsfars

Ankerspørgsmål

Hvad er naturligt?

Stimulus

Læg de fire billeder frem i print på gulvet i midten af kredsen.

Ankerspørgsmål 2

Hvad er mest naturligt?

Makkertid

Sæt eleverne i gang med at tale i par.

Inviter deltagerne til at lægge billederne i rækkefølge.

Plenumdialog

Ankerspørgsmålet gentages: "Hvad er mest naturligt?"

Eleverne byder ind og begrundes.

Opfølgende spørgsmål

- Hvilken fødevare er mest/mindst naturlig?
- Hvad vil det sige, at en fødevare er naturlig?
- Bør fødevarer være så naturlige som muligt?

Modul 4.2: Naturlighed og krop

Indledende

Denne dialogcirkel er et eksempel på, hvordan man kan åbne en refleksion om den naturlige krop. Dialogen vil tage udgangspunkt i 'det naturlige' og 'det kunstige' i vores syn på krop og give mulighed for at tale om begreber som seksualitet, queer-teori, kønnet som en konstruktion og iscenesættelse samt kønnet som en biologisk størrelse.

Eleverne skal i dagens dialogforum argumentere for, hvad den mest naturlige krop er ud fra otte billeder. Her er det vigtigt, at de selv driver dialogen frem ud fra egne forestillinger om, hvad naturlighed er i vores kultur.

Rekvisitter

Otte billeder:

- Lille pige
- Transperson
- Tatoveret person
- Kvinde i jakkesæt
- Undertøjsreklame
- Bonderøven
- Kvindelig model
- Mandlig fodboldspiller

Stimulus

Læg de otte billeder frem i print på gulvet i midten af kredsen.

Ankerspørgsmål

Hvad er mest naturligt?

Makkertid

Sæt eleverne i gang med at tale i par ud fra de otte billeder.

Invitér eleverne til at rangere billederne efter, hvad der er mest naturligt.

Plenumdialog

Ankerspørgsmålet gentages: Hvad er mest naturligt?

Eleverne byder ind og begrundes.

Opfølgende spørgsmål

- Hvad er naturligt?
- Hvilken krop er mest naturlig?
- Er kønnet en naturlig størrelse?
- Kan man tale om en kunstig krop?
- Kan man tale om et kunstigt køn eller en kunstig seksualitet?
- Hvad er det, der afgør, om en krop er naturlig?
- Bør en krop være så naturlig som muligt?

Modul 5.1: Mobiler i undervisningen

Indledende

I denne dialoggruppe er der lagt op til en refleksion og dialog om mobilernes rolle i skolen, og om det er en udfordring ift. nærvær og koncentration.

Dialogen vil ud over at stille spørgsmålet om vores ret til mobiler i skolen formentlig give mulighed for at tale om nærvær og ikke-nærvær, ansvar for læring, multitasking som en nødvendig kompetence i dag, mobilafhængighed mv.

Stimulus 1

Se kortfilmen "I forgot my phone", <https://www.youtube.com/watch?v=OINa46HeWg8>.

Ankerspørgsmål 1

Hvad sker der, hvis man ikke har sin telefon på sig?

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Sæt eleverne i gang med at tale i par.

Stimulus 2

Der er meget debat om, hvorvidt eleverne skal have mobiler i undervisningen. Har vi ret til den og den stimuli, som den giver os? Har vi ret til den konstante adgang til verden udenfor undervisningslokalet, når vi sidder i undervisningen?

Ankerspørgsmål 2

Skal vi have mobilen med os ind i undervisningslokalet?

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Stimulus 3

Hvad går vi glip af i undervisningen og i frikvartererne, når vi har konstant adgang til mobilen?

Eller er mobilen en forudsætning for at være en del af fællesskabet i skolen?

Har skolen ansvar for at tage elevernes mobiler i undervisningen?

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Eleverne byder ind og begrundet.

Opfølgende spørgsmål

- Har eleven ansvar for at være nærværende i undervisningen?
- Er det skolens ansvar at beskytte eleverne mod techgiganternes afhængighedsalgoritmer?

Modul 5.2: Alkoholkultur og Ungdom

Indledende

På den ene side:

Denne dialog går på at få eleverne til at reflektere over alkoholkultur i gymnasiet, og hvilken rolle alkohol spiller i vores samfund. Der er for tiden et stort fokus på unges drukkultur og omgang med alkohol på ungdomsuddannelser i Danmark. Bl.a. har ministeriet, Danske Gymnasier samt Gymnasiefællesskabet formuleret forventninger til, at alle gymnasier formulerer en ansvarlig alkoholpolitik, så de unge bliver bevidste om, hvordan man omgås alkohol på fornuftig vis.

Spørgsmålet er, om unge drikker for meget? Er alkohol virkelig nødvendigt til en god gymnasiefest? Kan man ikke hygge, danse og feste uden at drikke? Hvad ville der ske, hvis man kun kunne købe alkoholfri drinks og øl til festerne?

På den anden side:

Hvorfor er alkohol tiltrækkende, hyggeligt og festligt? Hvorfor har vi mennesker behov for at beruse os? Er det rimeligt, at staten/skolerne skal bestemme, om unge skal drikke alkohol og sætte bestemte rammer for, hvad en god fest er?

Hvad er konsekvensen, hvis reglerne tager ansvaret fra de unge selv ift. at overveje, mærke og erfare, hvornår man overskrider grænsen for for meget alkohol?

Stimulus 1

Der er gymnasiefest på fredag, og skolen har meldt ud, at der udelukkende sælges alkoholfrie drinks og øl.

Ankerspørgsmål 1

Bliver det en god fest?

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Eleverne taler sammen i par, før læreren faciliterer dialogen i hele kredsen.

Stimulus 2

Hele klassen er til 'warm' hos Sofie før gymnasiefesten. Malthe, Louise og Lucas bryder sig ikke om at drikke, så de har medbragt nogle alkoholfrie øl og colaer. Der er hyggelig stemning og plads til alle, men som festen skrider frem og mange bliver fulde og højtråbende, bliver Malthe, Louise og Lucas mere utilpasse og føler sig mere og mere udenfor. De ender med at tage hjem tidligere end forventet og går ikke med til festen på skolen.

Ankerspørgsmål 2

Er det rimeligt, at tre elever fra klassen føler, at de ikke er en del af fællesskabet pga. alkohol?

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Opfølgende spørgsmål

- Skal de få elever definere for de andre, hvad en god fest er?
- Hvor går grænsen for, hvor meget alkohol, der skal være til en fest?
- Kan to flasker sprut til hele klassen, dvs. en enkelt drink eller to til hver, ikke være nok til en hyggelig aften?

Modul 6.1: Kirurgen med de kolde hænder

Indledende

Et centralt spørgsmål i moralfilosofien drejer sig om, hvad det er der gør, at noget er moralsk forkert. Er det, hvis handlingen skader andre? Eller hvis handlingen er udført alene for ens egen skyld?

Spørgsmålet er vanskeligt, fordi det ofte involverer andre problemstillinger, fx hvordan vi kan vide noget om andre menneskers intentioner, eller om vi overhovedet ønsker at vide noget om andres intentioner.

Stimulus

Lad os høre historien om kirurgen, der lider af en sjælden sygdom "Frigidissima Manibus", som er latin for 'superkolde hænder'. Selv på varme dage fryser kirurgen altid om fingrene. Og om vinteren er det bare helt forfærdeligt. Af samme grund glæder kirurgen sig virkelig til at operere sine patienter: At stå med hænderne inde i patienten under en operation varmer hænderne op og giver kirurgen velbehag.

Måske tænker I, at det er ubehageligt for patienten at have kirurgens hænder omkring sine indvolde, men husk, at en patient jo altid er i dyb narkose under en operation og derfor ikke kan mærke kirurgens meget kolde hænder.

Ankerspørgsmål

Er det OK, at kirurgen varmer sine hænder inde i patienterne under operationer?

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Opfølgende spørgsmål

- Er det afgørende, om kirurgen glæder sig eller ikke glæder sig?
- Gør det en forskel, hvis kirurgen trækker operationstiden for at varme hænderne lidt ekstra?
- Burde kirurgen bede om patientens tilladelse før operationen?
- Må man bruge et andet menneske i en bestemt hensigt uden at spørge dem?
- Kan noget være forkert selvom ingen oplever, at det er forkert?
- Ville det gøre en forskel, hvis historien handlede om en massør fremfor en kirurg?

Modul 6.2: Har alle ret til sundhed?

Indledende

Denne dialog omhandler sundhed og rettigheder. Den åbner spørgsmålet: Har alle ret til sundhed?

Stimulus 1

Der var engang en forfærdelig sygdom, som rasede i hele verden. Den medførte store lidelser og død alle vegne, og læger og forskere kunne intet stille op. Lige indtil en dag, hvor man fandt en mand ved navn Arnold B., som var immun overfor sygdommen.

Alle andre omkring ham var ramt, men han selv var frisk og rask. Efter at have hørt om sagen og diskuteret det nøje, konkluderede et forskerteam, at hvis man bare fik en enkelt bloddråbe fra Arnold B., ville man kunne lave en vaccine, som ville kunne udrydde sygdommen. Andre forskere bekræftede teamets konklusioner. Overalt i verden udbrød der stor jubel: Nu havde man en løsning! Med bare én enkelt dråbe blod ville forskere kunne lave en vaccine, som læger kunne give til alle. Og alle verdens sundhedsorganisationer og private fonde lovede, at de ville være med til at betale for det hele. Alt så lyst ud.

Der var bare et problem. Da de kontaktede Arnold B. og bad ham om at udlevere en dråbe blod, så ville han ikke. Han sagde: "Det er mit blod, og jeg bestemmer, hvad der skal ske med det." Så blev folk vrede: "Du har ikke ret til at holde dit blod for dig selv - du skal give en dråbe blod, så vi kan redde verden! Det er den eneste måde!"

Men Arnold B. svarede: "I har ingen ret til mit blod! Det er mit og kun mit. Hvis jeg gerne vil være flink, kan det være, jeg vil give jer en dråbe, men I har ikke krav på det!"

Ankerspørgsmål 1

Har Arnold B. ret til at bestemme over sit eget blod?

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Stimulus 2

Det endte med, at Arnold B. gav en dråbe blod for at være flink. Men desværre var det ikke nok. Lægerne vurderede nu, at der var brug for en hel liter med det samme. Men Arnold B. sagde nej.: "Man risikerer faktisk skader på kroppen, hvis der bliver tappet så meget blod!".

Ankerspørgsmål 2

Har verden krav på en hel liter blod fra Arnold B.?

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Stimulus 3

Så trådte en lille pige frem og sagde til Arnold B.: "Vi har brug for en liter blod fra dig - for vi har ret til at leve! Tænk hvis alle var syge, og du havde al medicin i verden, ville du så også nægte at dele ud af den?". Arnold B. svarede: "Jeg ved ikke, om jeg ville nægte, men I ville i hvert fald ikke have krav på medicinen - jeg må selv bestemme, om jeg vil dele ud af den eller lade den gå til spilde!".

Makkertid efterfulgt af plenumdialog

Opfølgende spørgsmål

- Har Arnold B. ret til at lade al medicin gå til spilde?
- Har verden ret til medicin?
- Er der forskel på at have ret til medicin og Arnold B's blod?
- Har man ret til sundhed og trivsel?

